

ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN GENEL KURULUN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASINI TALEP HAKKI

The Minority Shareholders' Right to Request General Meeting in Joint Stock Companies

Arş. Gör. Neyzen Fehmi Dolar*

Özet: Anonim şirketler, kural olarak çok sayıda pay sahibini bünyesinde barındırır. Bunun sonucu olarak anonim şirketlerde çoğunluk ilkesi geçerlidir. Çoğunluk ilkesi esasen genel kurul kararlarının alınmasında geçerli olan bir ilkedir. Bu kapsamda genel kurul kararları, kural olarak çoğunluğun iradesine uygun olarak alınır (TTK m. 418/2). Ancak bu ilkenin katı bir biçimde uygulanması bazı problemlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Tam da bu nedenle kanun koyucu, çoğunluk ilkesinin neden olduğu sakıncaları törpülemek amacıyla bir takım düzenlemeler getirmiştir. Bu düzenlemelerin başında da azınlık hakları gelmektedir. Kanun koyucunun belirtilen sebeplerle düzenlediği azınlık haklarından birisi de anonim şirketlerde azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkıdır. Azınlığın bu hakkı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 411 ve 412'nci maddelerinde düzenlenmiştir. 6762 sayılı Kanun uygulamasında birçok soruna neden olan ve hatta bazen azınlığın bu hakkını kullanmasına engel olan hükümler, kanun koyucu tarafından yeniden ele alınmıştır.

Bu çalışmada azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkı, öğretilerdeki görüşler ve Yargıtay kararları dikkate alınmak suretiyle eski ve yeni hükümler karşılaştırılarak incelenmiştir..

Anahtar Kelimeler: genel kurul, iş kazası, toplantı, grev, üretim, sanayi

Abstract: Majority principle prevails in joint stock companies as they consist of various shareholders. Majority principle fundamentally applies to general meetings. In this context, general meeting resolutions are made in accordance with the will of the majority (TCC 418/2). On the other hand, rigorous execution of this principle may cause problems. For that reason, a number of regulations -the leading one of which is the minority shareholder rights- were made to alleviate such issues. One of the stipulated regulations is the minority shareholders' right to request general meeting. The mentioned right of the minority shareholders is regulated under articles 411 and 412 of Turkish Commercial Code. The articles which fomented trouble and occasionally prevented the exercise of the right thereof of Law no. 6762 were reevaluated by the lawmaker.

In this study, the minority shareholders' right to request general meeting in joint stock companies is analysed by comparing abrogated and current provisions in the views in doctrine and Court of Cassation's jurisprudence.

Key Words: general meeting, stock companies, request, relugation

* Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
neyzenfehmidolar@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7319-9928
Makale Geliş Tarihi: 15.10.2020, Makale Kabul Tarihi : 18.11.2020

GİRİŞ

Anonim şirketler, sermaye şirketlerinden birisi olması nedeniyle kural olarak çok sayıda pay sahibini bünyesinde barındırır. Dolayısıyla şahıs şirketlerinden farklı olarak pay sahiplerinin kişisel özellikleri geri plandadır. Ayrıca payların kolaylıkla el değiştirmesi mümkündür. Değişken pay sahipliği yapılanmasını barındırması nedeniyle, anonim şirketlerde oransallık ve çoğunluk ilkeleri geçerlidir.¹ Oransallık ilkesi, genel olarak pay sahiplerinin, pay sahipliği haklarına şirket sermayesindeki payları oranında sahip olmaları olarak ifade edilmektedir.²

Anonim şirketlerde çoğunluk ilkesi esasen genel kurul kararlarının alınmasında geçerli olan bir ilkedir³ ve bu sebeple genel kurul kararları, kural olarak çoğunluğun iradesine uygun olarak alınır (TTK⁴ m. 418/2). Buna çoğunluk ilkesi adı verilmektedir.⁵ Ancak bu ilkenin katı bir biçimde uygulanması bazı problemlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Zira genel kurulda çoğunluğun iradesi doğrultusunda alınan kararlar, hem aleyhte oy kullanan hem de oylamaya katılmayan pay sahiplerini bağlamaktadır (TTK m. 423). Dolayısıyla şirkette çoğunluğa sahip pay sahipleri ile azınlıkta kalan pay sahipleri arasında çıkar çatışmaları kaçınılmaz olmaktadır.⁶ Bu sebeple zamanla anonim şirketlerde, ilkel çoğunluk ilkesi olarak anılan çoğunluğun istediği kararı alıp azınlıkta kalanların tümünü ezebileceği yaklaşımı terk edilmiş, bunun yerine çoğunluğun gücünü sakınarak kullanması anlayışı kabul edilmiştir.⁷ Diğer bir deyişle çoğunluğa tanınan karar alma ve uygulama yetkisinin, iyiniyet kurallarına aykırı olarak çoğunluk menfaatleri doğrultusunda

¹ Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku I*, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 287; Kırca, İsmail / Şehirali Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar, *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2013, s. 115; Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 245-247.

² Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, 2013, s. 116; Pulaşlı, 2020, s. 246;

³ Anonim şirketlerde geçerli olan çoğunluk ilkesi, genel kurul dışında yönetim kurulunda karar alınması bakımından da geçerlidir. Ancak yönetim kurulunda kararlar, genel kuruldan farklı olarak sermaye payı oranına göre değil, üye sayısına göre alınmaktadır (Pulaşlı, 2020, s. 245).

⁴ 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu. Çalışmanın devamında TTK olarak kısaltılacaktır.

⁵ Pulaşlı, 2020, s. 245; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 287; Moroğlu bu ilkeyi “oyçokluğu ilkesi” olarak adlandırmaktadır (Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 19 ve 140).

⁶ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, 2013, s. 258; Pulaşlı, 2020, s. 246.

⁷ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 287

kullanılmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.⁸ Bu düzenlemelerin başında da azınlık hakları gelmektedir.⁹

Kanun koyucunun yukarıda belirttiğimiz sebeplerle öngördüğü azınlık haklarından birisi de azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkıdır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹⁰'nun 366 ve 367'nci maddelerinde düzenlenmiş bulunan bu azınlık hakkı, TTK'nın 411 ve 412'nci maddelerinde yer almıştır. Eski düzenleme uygulamasında birçok soruna neden olan ve hatta bazen azınlığın bu hakkını kullanmasına engel olan söz konusu hükümler, kanun koyucu tarafından yeniden ele alınmıştır.¹¹ Gerçekten de TTK düzenlemesi ile, önceki kanun döneminde öğreti tarafından konuya ilişkin olarak getirilen eleştiriler¹² ile Yargıtay'ın görüşleri dikkate alınarak, azınlığın bu hakkını daha etkin bir şekilde kullanabilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.¹³

Bu çalışmada azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkı, öğretilerdeki görüşler ve Yargıtay kararları dikkate alınmak suretiyle eski ve yeni hükümler karşılaştırılarak incelenmiştir.

I- AZINLIK KAVRAMI VE AZINLIK HAKLARI

A- AZINLIK KAVRAMI

Anonim şirketlerde azınlık hakları, belirli bir sermaye oranına tanınmış haklardır.¹⁴ Buna göre azınlık, halka açık olmayan anonim şirketlerde sermayenin en az onda birine, halka açık anonim şirketlerde ise sermayenin en az yirmide birine sahip olan pay sahipleridir (TTK m. 399, 411, 420, 439, 531 ve 559). Diğer bir deyişle halka açık olmayan anonim şirketlerde sermayenin en az yüzde onuna, halka açık anonim şirketlerde ise sermayenin en az yüzde beşine sahip olan pay sahipleri azınlık olarak kabul edilmiştir.

⁸ Tekinalp, Ünal, "Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi", Türk Ticaret Kanunu'nun 30. Yılı Semineri, İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul, 1988, s. 231.

⁹ Kırcı / Şehirli Çelik / Manavgat, 2013, s. 258.

¹⁰ 09.07.1956 tarih ve 9346 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu. Çalışmanın devamında eTTK olarak kısaltılacaktır.

¹¹ Can, Mustafa Erdem, "Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri", Ulusoy, Erol (ed.), Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, s. 75.

¹² Eleştiriler için bkz. Moroğlu, Erdoğan, "Anonim Ortaklıkta Azınlık Payscalelerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması", Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 237-254; Yasaman, Hamdi, "Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması", Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Cilt I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s. 47-50.

¹³ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 482.

¹⁴ Can, 2014, s. 80.

Öğretide, anonim şirketlerde pay sahipleri bakımından çoğunluğun karşıtı olarak “azınlık” ve “azlık” terimlerinin kullanımı bakımından terminolojik bir tartışma vardır. Bazı yazarlar¹⁵ “azınlık” kavramını tercih ederken, diğer bazı yazarlar¹⁶ ise “azlık” kavramını tercih etmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, söz konusu tartışma sadece terim tercihi ile ilgilidir, anlamları açısından herhangi bir tartışma bulunmamaktadır. TTK hükümleri incelendiğinde, Kanun’un ilgili maddelerinin neredeyse tamamında azlık teriminin kullanıldığı görülür (TTK m. 208, 360, 411 ve 486). Sadece sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış şekilde birleşmesine ilişkin 155’inci maddede “...azınlıkta kalan pay sahipleri...” ifadesine yer verilmiştir.¹⁷

“Azınlık” ifadesi anlam bakımından “çoğunluk” kavramının, “azlık” ise “çokluk” kavramının zıt anlamlısıdır.¹⁸ Yine TTK’ya bakıldığında “çoğunluk” teriminin tercih edildiği, “çokluk” terimine ise hiç yer verilmediği görülmektedir.¹⁹ Bu nedenle her ne kadar Kanun’da “azlık” olarak ifade edilse de, bu çalışmada tercih, çoğunluğun zıt anlamlısı olan “azınlık” terimini kullanmaktan yana seçilmiştir.

B- AZINLIK HAKLARI

TTK, özellikle önemli gördüğü bazı konularda esas sermayenin belirli bir oranını temsil eden pay sahiplerine, karar alınmasına engel olma veya olumlu bir şekilde hareket ederek çoğunluğun iradesine rağmen anonim şirket adına bazı işlemlerde bulunma hakkını tanımıştır.²⁰

Öğretide azınlık hakları, olumsuz ve olumlu azınlık hakları olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Olumsuz azınlık hakları, azınlığın olumsuz oy kullanarak genel kurul kararının oluşmasına engel olmasını

¹⁵ Bkz. Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. 1, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 882; Şener, Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 468; Moroğlu, Erdoğan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirmeler ve Öneriler*, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 228; Bahtiyar, Mehmet, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Dili ve İfadeleri Yönünden Değerlendirilmesi”, *Legal Hukuk Dergisi*, S. 31, 2005, s. 2459-2460; Ulusoy, Erol, “Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması”, *Ulusoy, Erol (ed.), Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, s. 15.

¹⁶ Narbay, Şafak, “Türk Ticaret Kanununun Tasarısı’nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 7, 2006, s. 175; Kendigelen, Abuzer, *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 311; Çamoğlu, Ersin, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Kimler Çağırır?”, *Yargı Dünyası*, S. 204, 2012, s. 11 vd.; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 482.

¹⁷ (30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan) 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m. 27’de “azınlık” terimi kullanılmıştır.

¹⁸ Ulusoy, 2014, s. 15, dpn. 2.

¹⁹ Bkz. TTK m. 390, 418, 421 ve 454.

²⁰ Kırca / Şehirli Çelik / Manavgat, 2013, s. 258; Can, 2014, s. 75.

sağlayan haklardır.²¹ TTK'da yer alan olumsuz azınlık hakları; kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibrasına engel olma (TTK m. 559) ile Kanunda açıkça azınlık hakkı olarak belirtilmemesine rağmen doktrinde²² azınlık hakkı olarak kabul edildiği üzere ağırlaştırılmış yetersayı halleridir.²³

Olumlu azınlık hakları ise, Kanunda belirlenen hallerde azınlığın talepte bulunarak, şirketin kendi istekleri doğrultusunda hareket etmesini sağlayan haklardır. TTK'nın azınlığa tanıdığı olumlu azınlık hakları; genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep ve gündeme madde ekletme hakkı (TTK m. 411 ve 412), özel denetçi atanmasını sağlama hakkı (TTK m. 439), pay senedi bastırılmasını talep etme hakkı (TTK m. 486), ortaklığın feshini isteme hakkı (TTK m. 531) ve bilanço görüşmelerini ertelenmesini talep etme hakkıdır (TTK m. 420).

Yapılan açıklamalar neticesinde azınlık hakları, çoğunluk ile azınlık arasındaki çıkar çatışmalarında denge sağlamak amacıyla halka açık olmayan anonim şirketlerde şirket sermayesinin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde en az yirmide birini temsil eden pay sahiplerine tanınan ve tek taraflı irade açıklamaları ile kural olarak yöneltildiği organın onayına bağlı bulunmadan kullanılan ve hakkın kötüye kullanılması denetimine tabi olan talep hakları şeklinde tanımlanabilir.²⁴

II- ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL TOPLANTISI

A- GENEL OLARAK

Tüzel kişiler, faaliyetlerini organları vasıtasıyla yerine getirirler (TMK m. 50). Tüzel kişiliğe sahip olması nedeniyle anonim şirketler de, iradelerini, yani faaliyetlerini organları aracılığıyla yürütürler. Bu organlar, yönetim kurulu ve genel kuruldur (TTK m. 359 vd. ile m. 407 vd.). Genel kurul, anonim şirketin tüm ortaklarından oluşan en geniş yetkili organıdır.²⁵ Diğer taraftan da genel kurul bir anonim şirketin

²¹ Birsal, Mahmut T., "Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları", İmran Öktem'e Armağan, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970, s. 632.

²² Pulaşlı, 2020, s. 246; Görmez, Onur, "HAAO'da TTK'daki Azınlık Haklarının Kullanılması Üzerine Bir İnceleme", Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2017, s. 119; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 579.

²³ Tekinalp, buna "önleyici azlık" hakkı adını vermektedir (Bkz. Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 579); bu ihtimalde azınlık pay sahipleri, toplantıya katılmamak ya da toplantıya katılıp olumsuz oy kullanmak suretiyle ağırlaştırılmış yetersayılarının sağlanmasına engel olabilmektedirler (Bkz. Birsal, 1970, s. 627).

²⁴ Helvacı, Mehmet, "Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği", Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1998, s. 302.

²⁵ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 475; Şener, 2017, s. 459.

karar organı olup, kararlarını belirli bir usulde toplantı ve görüşme yapmak suretiyle alır.²⁶

Genel kurul sürekli çalışan bir organ olmayıp TTK'nın 409'uncu maddesinde de belirtildiği üzere olağan veya olağanüstü olarak toplanır.

Anonim şirket olağan genel kurul toplantısı, her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Bu toplantıda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır ve karar alınır (TTK m. 409/I). Kanunda belirlenmiş olan bu asgari gündeme gerek görülürse başkaca maddeler de koyulabilir.²⁷

Öte yandan genel kurul, gereği halinde olağanüstü olarak da toplanabilmektedir (TTK m. 409/II). Olağanüstü genel kurul, ihtiyaç halinde yapılan, gündemi ve zamanı çağırıcıyı yapanlar tarafından belirlenen toplantılar olarak adlandırılmaktadır.²⁸

B- GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞIRMAYA YETKİLİ OLANLAR

Anonim şirketlerde genel kurul, kural olarak kendiliğinden değil çağrı üzerine toplanır.²⁹ Genel kurul, ancak kendisine kanun veya şirket esas sözleşmesi ile yetki verilen organ veya kişiler tarafından toplantıya çağrılabilir. Bu kapsamda, davetin, genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olanlar tarafından yapılması zorunludur.³⁰ Anonim ortaklık genel kurulunu toplantıya davete yetkili olanlar TTK'nın 410, 411, 412, 535 ve İcra ve İflas Kanunu³¹'nin 226'ncı maddelerinde düzenlenmiştir.

1. Yönetim Kurulu

TTK'nın "*Yetkili ve görevli organlar*" kenar başlıklı 410'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre genel kurul, esasen yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir.³² Yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmaya hem yetkili hem de görevli organ olduğu, mehz İsviçre Borçlar Kanunu³³ m. 699'un kenar başlığında olduğu gibi, TTK m. 410'un kenar başlığında da açıkça vurgulanmıştır.

²⁶ Moroğlu, 2017, s. 77-78.

²⁷ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 477.

²⁸ Şener, 2017, s. 462; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 477.

²⁹ Can, 2014, s. 76.

³⁰ Şener, 2017, s. 462; Narbay, 2006, s. 168.

³¹ 19.06.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2004 sayılı İcra İflas Kanunu. Çalışmanın geri kalanında İİK olarak kısaltılacaktır.

³² Can, 2014, s. 76.

³³ Çalışmanın geri kalanında İsvBK olarak kısaltılacaktır.

TTK, denetçileri anonim şirketin organı olmaktan çıkardığı için genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi aşağıda incelenen durumlar dışında asli olarak yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulunun bu yetki ve görevi, anonim şirketin olağan genel kurul toplantılarında olduğu gibi olağanüstü genel kurul toplantılarında da geçerlidir (TTK m. 409 ve 410).

Hemen belirtmek gerekir ki, yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi, kurul olarak sahip olduğu bir yetkidir. Bu nedenle yönetim kurulunun, genel kurul toplantısına çağrı yapılması konusunda kurul olarak bir karar alması gerekir.³⁴ Bu karar için yönetim kurulu, TTK m. 390/1 uyarınca, şirket esas sözleşmesinde daha ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararını toplantıda hazır bulunan üyelerinin çoğunluğunun olumlu oyu ile alır.

TTK m. 410'a göre genel kurul, süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Bu düzenlemenin getirilmesiyle birlikte, eTTK'da bir hüküm bulunmaması nedeniyle öğreti tartışmalara ve uygulamada sorunlara neden olan bir konu çözüme kavuşturulmuştur.³⁵ Ancak yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin genel kurul kararı (kesinleşmiş mahkeme kararı ile) geçersiz hale gelen yönetim kurulunun, genel kurul toplantıya çağırma yetkisinin olup olmadığı sorusu akla gelmektedir. Öğretide seçilmesine ilişkin genel kurul kararı yokluk, butlan veya iptal nedenlerine dayanarak verilmiş mahkeme kararının kesinleşmesiyle geçersiz hale gelen yönetim kurulunun, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin olmadığı savunulmuştur. Ayrıca söz konusu yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilmiş olmalarının da, onların çağrı için yetkili kabul edilmelerini gerektirmeyeceği vurgulanmıştır.³⁶ Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu³⁷nda bu konuya ilişkin bir hüküm bulunmaktadır. APOK § 121/2'ye göre ticaret siciline tescil edilmiş olan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davete yetkili olduğu açıkça düzenlenmiştir. Böylece seçimlerine ilişkin genel kurul kararı geçersiz olduğu kesin hükümle karara bağlanmış yönetim kurulu, ticaret siciline tescil edilmişse, yaptıkları genel kurul toplantı çağrısı geçerli sayılmaktadır. Ancak TTK, bu konuda herhangi bir hüküm barındırmadığından, Türk hukuku bakımından yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilmiş

³⁴ Moroğlu, 2017, s. 90.

³⁵ eTTK dönemindeki tartışmalar ve uygulamadaki sorunlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Narbay, 2006, s. 169-171; "Anonim şirketlerde görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine dair bir hüküm bulunmaması sebebiyle yönetim kurulunun yeni yönetim seçilene kadar olağanüstü ve acil durumlar için görevlerine devam edeceklerinin kabulü gerekir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin bitmesiyle şirketin kendiliğinden organsız kaldığından söz edilemez. 6102 Sayılı Kanununun 410. maddesi hükmü gereğince görev süresi dolmuş olan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceği açıktır." Yargıtay 11. HD., T. 25.02.2014, E. 2012/13135, K. 2014/3515.

³⁶ Moroğlu, 2017, s. 87-88; Narbay, 2006, s. 172.

³⁷ Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu (Aktiengesetz). Çalışmanın geri kalanında APOK olarak kısaltılacaktır.

olmalarının, Alman hukukunda olduğu gibi bir etki yaratmayacağı haklı olarak ifade edilmiştir.³⁸

2. Tasfiye Memurları

Anonim şirketin iflas dışında bir sebeple tasfiyesi aşamasında, tasfiye memurları görev almaktadır.³⁹ Şirket tasfiye hâline girince organlarının görev ve yetkileri, tasfiyenin yapılabilmesi için zorunlu olan, ancak nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlere özgülenir (TTK m. 535/I). Başka bir ifade ile tasfiye halinde organların yetkileri tasfiye amacıyla sınırlıdır (TTK m. 533/II).⁴⁰

Tasfiye halinde olan bir anonim şirkette, tasfiye memurları da genel kurulu toplantıya çağırabilirler. Bu durum TTK'nın 535'inci maddesinin ikinci fıkrasında, "*tasfiye işlerinin gereklerinden olan hususlar hakkında karar vermek üzere genel kurul tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılır*" denilerek belirtilmiştir (Benzer bir hüküm TTK m. 410/1, c. 2'de de vardır). Görüldüğü üzere tasfiye memurlarının genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi, sadece tasfiye işlemleri için gerekli konuların görüşülmesi amacı ile sınırlandırılmıştır. Çünkü tasfiye halinde de genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi yine yönetim kurulundadır. Hükmün bu şekilde yorumlanması gerektiği, TTK m. 410'un gerekçesinde "*...Tasfiye halinde de yetki yönetim kurulundadır. Tasfiye memurları sadece görevleri ile ilgili konular dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağırabilirler...*" şeklinde ifade edilmiştir.

3. Tek Pay Sahibi

TTK'da önemli bir yenilik olarak tek bir pay sahibine de genel kurulu toplantıya çağırma hakkı tanınmış bulunmaktadır.⁴¹ Gerçekten de TTK m. 410/II hükmüne göre tek pay sahibi, aslen genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olan yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması,⁴² toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, genel kurulu toplantıya çağırabilir.

Öğretide tek pay sahibine, genel kurulu toplantıya çağrı konusunda yetkilendirilmesinin, toplantıyla ilgili gereken hazırlıkları yapma konusunda bazı sorunları da beraberinde getirdiği ifade edilmiştir.⁴³ Çamoğlu'nun da belirttiği üzere, bu durumda TTK m. 412'nin kıyas yoluyla uygulanması ve tek pay sahibinin başvurusu üzerine,

³⁸ Moroğlu, 2017, s. 87-88; Narbay, 2006, s. 173.

³⁹ Can, 2014, s. 77.

⁴⁰ Şener, 2017, s. 464.

⁴¹ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 486.

⁴² "Yönetim kurulu azil, istifa, ölüm gaiplik gibi nedenlerle tamamen boşalmış olabileceği gibi diğer bazı sebeplerle de toplanamıyor olabilir" (Can, 2014, s. 76).

⁴³ Kendigelen, 2016, s. 311; Moroğlu, 2016, s. 227.

mahkemenin tıpkı azınlıkta olduğu gibi çağrısı yapmak üzere bir kayyım ataması en uygun çözümdür.⁴⁴

Mahkemenin tek pay sahibinin kendisine çağrı yetkisinin verilmesine ilişkin vereceği karar kesindir (TTK m. 410/II son cümle).⁴⁵

4. İflas Dairesi

Anonim şirketin iflas yolu ile tasfiyesinde, İİK m. 226 hükmü uyarınca müflis ortaklığın yasal temsilcisi iflas idaresi olduğundan, genel kurulun toplantıya daveti iflas idaresi tarafından da yapılabilir. Ancak bu halde de yönetim kurulu, kural olarak genel kurulu toplantıya davet etme yetkisine sahiptir.⁴⁶ Çünkü şirket organları temsil yetkilerini, ancak şirketin iflas idaresi tarafından temsil edilmediği hususlar için korumaktadırlar (TTK m. 534, c. 2).

5. Esas Sözleşme İle Çağrı Yetkisi

Anonim şirket esas sözleşmesi ile belirli kimselere genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilir verilemeyeceği tartışmalıdır. Alman hukukunda yürürlükte bulunun APOK § 121/2 ve 3'te esas sözleşme ile bazı kişilere çağrı yetkisinin tanınabileceği düzenlenmiş, fakat böyle bir hükümle kanuni çağrı yapma yetkisine sahip organ ve kişilerin bu yetkilerinin bertaraf edilemeyeceği düzenlenmiştir.

Türk hukukunda bazı yazarlar, esas sözleşmeyle belirli kişilere genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilebileceğini savunmaktadırlar.⁴⁷ Bu görüşte olanlara göre; esas sözleşme ile öngörülmüş olmak şartıyla genel kurul veya yönetim kurulu tarafından şirketin idare ve/veya temsil yetkilerinin bazı kişilere bırakılabilmesi (TTK m. 367 ve 370) veya belirli kişilerin belli bir iş ile görevlendirilebilmesi (TTK m. 536) gibi imkânlar karşısında, bazı kişilere, özellikle belirli pay sahiplerine esas sözleşme ile genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin verilmesi mümkündür.

TTK'nın "Emredici hükümler" kenar başlıklı 340'ıncı maddesinin varlığı karşısında, anonim şirket esas sözleşmesi ile belirli kimselere genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilmesine kanaatimizce imkân bulunmamaktadır. Zira anılan hükme göre esas sözleşme, TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Her ne kadar öğretilerde, TTK m. 339/2-h'de yer alan "Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları" ifadesinin çağrı

⁴⁴ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 486.

⁴⁵ "6102 sayılı TTK'nun 410/2. maddesi gereğince ortağın genel kurulu toplantıya çağrı izni talebi üzerine verilen karar kesin bulunduğu ve tedbir istemine ilişkin karar bakımından temyizi mümkün olmadığından davacı vekilinin temyiz isteminin reddine karar vermek gerekmiştir." Yargıtay 11. HD., T. 15.12.2014, E. 2014/12405, K. 2014/19708.

⁴⁶ Çamoğlu, 2012, s. 15.

⁴⁷ Moroğlu, 2017, s. 94-95; Şener, 2017, s. 466.

yapabilecek olanları da kapsadığı şeklinde yorumlanması gerektiği belirtilse de⁴⁸, bu yorum kanun koyucunun amacına aykırı bir yorum olmaktan öteye gidemeyecektir. Dolayısıyla TTK m. 339/2-h hükmüne dayanarak, anonim şirket esas sözleşmesi ile belirli kimselere genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilebileceğini savunmamız mümkün değildir.⁴⁹

6. Azınlık

Azınlık pay sahiplerinin, genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkı aşağıda detaylı olarak incelenecektir.

III. AZINLIĞIN GENEL KURULU TOPLANTIYA DAVET EDİLMESİNİ TALEP HAKKI

A- GENEL OLARAK

eTTK'da olduğu gibi TTK'da da azınlığa genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkı tanınmıştır. Bu iki düzenleme arasındaki en önemli fark önceki kanun döneminde etkisiz olan azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkına, TTK döneminde işlerlik kazandırılmış olmasıdır.⁵⁰

Gerçekten de eTTK'nın 366 ve 367'nci maddelerinde düzenlenmiş olan azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep yetkisi, genel kurulu çağrıya götüren aşamaların çokluğu nedeniyle, azınlığın bu hakkı kullanmasını etkisiz kılmaktaydı. Ayrıca azlığın talebini ilettiği yönetim kurulu ve denetçilerin cevap sürelerinin belirlenmemiş olması, azlığın mahkemeye başvurması halinde, mahkemenin nasıl bir işlem yapacağını (özellikle de duruşma açıp açmayacağını) belirtilmemiş olması gibi nedenler, bu hakkın çoğu kere etkisiz kalması sonucunu doğuruyordu. İşte yasa koyucu yeni düzenlemede eski kanun döneminde karşılaşılan bu eksiklikleri gidermeyi amaçlamıştır.⁵¹

B- KOŞULLARI

Azınlığın, TTK'nın 411 ve 412'nci maddelerinde düzenlenmiş olan anonim şirket genel kurulunun toplantıya çağrılmasını talep hakkının kullanılabilmesi bazı koşulların gerçekleşmiş olması şartına bağlanmıştır. Başka bir ifade ile bu yetki, azınlığın doğrudan genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi olmayıp, azınlığa ancak belirli koşullar gerçekleştikten ve

⁴⁸ Şener, 2017, s. 466.

⁴⁹ Farklı gerekçe ile aynı görüş için bkz. Pulaşlı, 2018, s. 882.

⁵⁰ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 482; Can, 2014, s. 93.

⁵¹ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 483.

belirli aşamalar tüketildikten sonra verilmektedir.⁵² Aşağıda bu koşullar incelenecektir.

1. Talebin Azınlık Pay Sahipleri Tarafından Yapılması

TTK m. 411'de düzenlenen hakkın kullanılabilmesinin ilk koşulu, anonim şirket genel kurulunu toplantıya davete ilişkin talebin azınlık tarafından yapılmasıdır. Hükümde, azınlıktan ne anlaşılması gerektiği açıkça belirtmiştir. Buna göre şirket sermayesinin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, genel kurulun toplantıya çağırılmasını talep edebileceklerdir. TTK'da, eTTK'dan farklı olarak, hem azınlığı belirlerken halka açık olan-halka açık olmayan anonim şirket ayrımına gidilmiş hem de oransal açıdan iki anonim şirket türü bakımından birbirinden farklı oranlar öngörülmüştür. eTTK m. 366'da "*...Şirket sermayesinin en az onda biri değerinde paylara sahip olan kimselerin...*" denilerek halka açık anonim şirketler için herhangi bir oran belirlenmemiştir.⁵³

TTK m. 411 düzenlenmesi, azınlığın belirlenmesinde sadece sermayenin belli bir orana sahip olunmasını arandığından, pay sahibinin sermaye borcunu ödeyip ödemediğinin azınlık hakkının kullanılması bakımından herhangi bir önemi yoktur.⁵⁴ Ayrıca azınlık hakkının kullanılabilmesi için gereken paya, tek bir ortak sahip olabileceği gibi, birden fazla pay sahibi de bir araya gelerek gerekli azınlık oranını sağlayabilir.⁵⁵ Burada kanunda belirtilen oranlardan daha fazla paya sahip pay sahibinin veya pay sahiplerinin de bu hakkı kullanabileceği açıktır. Çünkü kanunda belirtilen oran, asgari bir sınırdır.⁵⁶

Talebin mutlaka yeterli sermaye payına sahip olan pay sahipleri tarafından birlikte yapılması gerekmektedir. Eğer talep, azınlık oluşturacak yeterlikte olan pay sahipleri tarafından ayrı ayrı ve birbirinden habersiz olarak yöneltilirse, bu durumunda kanunun aradığı koşul gerçekleşmemiş sayılacaktır.⁵⁷

Kanunda belirtilmiş olan bu oranlar, esas sözleşmede azınlık lehine olacak şekilde düzenleme altına alınabilecektir (TTK m. 411/I son cümle). Başka bir ifade ile esas sözleşme ile söz konusu çağrı yapılmasını talep hakkı daha az sayıda pay sahiplerine tanınabilecektir.

TTK m. 411'de, azınlığın genel kurulun toplantıya çağırılmasını talep hakkı bakımından, önceki kanundan farklı olarak olağan veya olağanüstü toplantıdan söz etmemiş, bunun yerine her iki toplantı

⁵² Can, 2014, s. 78.

⁵³ eTTK döneminde, Sermaye Piyasası Kanunu m.11/8'e göre halka açık anonim ortaklıklarda bu hak, ödenmiş sermayenin en az yirmide birine sahip olan pay sahipleri tarafından kullanılabilmekeydi.

⁵⁴ Can, s. 84.

⁵⁵ Şener, 2017, s. 468.

⁵⁶ Yargıtay 11. HD., T. 05.06.1985, E. 1985/2580, K. 1985/3558.

⁵⁷ Şener, 2017, s. 469.

türünü de kapayacak şekilde “genel kurul toplantısı” ifadesine yer vermiştir. Zira eTTK m. 366’da, “umumi heyeti fevkalade toplantıya davet etmesi” denilerek, bu hakkın sadece olağanüstü toplantılar bakımından geçerli olduğu kabul edilmiştir.⁵⁸ Buna karşılık TTK m. 411’de yer alan ifade nedeniyle, kanun koyucunun, azınlığa hem olağan hem de olağanüstü genel kurul toplantılarına ilişkin çağrı yapılmasını talep hakkı tanıdığını söylenebiliriz.

2. Talebin Usulüne Uygun Olarak Yapılması

TTK m. 411’e göre azınlık pay sahipleri, yönetim kurulunun sahip olduğu şekilde genel kurulu doğrudan toplantıya davet edebilme hakkına sahip değildir. Madde metninde de açıkça belirtildiği üzere azınlık pay sahipleri, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağrı talebini yönetim kuruluna yöneltmek zorundadır. Yani azınlık, toplantı çağrısını bizzat kendisi yerine getirememektedir. Şirket, tasfiye halinde dahi olsa genel kurul toplantıya çağırma yetkisi esasen yönetim kurulunda olduğu için, azınlık talebini tasfiye memurlarına değil yine yönetim kuruluna iletmelidir.⁵⁹

Azınlık, yönetim kuruluna yönelteceği genel kurulun toplantıya davet edilmesi yönündeki talebini noter vasıtasıyla yapmalıdır (TTK m. 411/III). Bu hüküm TTK ile düzenlenmiş olan yeni bir hükümdür. Zira eTTK döneminde toplantıya çağrı için yönetim kuruluna başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihi konularında sorunlarla karşılaşmakta idi.⁶⁰ Kanun koyucu uygulamada karşılaşılan sorunu, çağrı talebinin noter vasıtasıyla yapılması gerektiğini düzenleyerek çözmek istemiş ve böylece başvuru tarihi konusundaki tereddütleri ortadan kaldırmıştır.⁶¹ Burada belirtilen şekil bir geçerlilik şekli olup, talebin noter aracılığı ile yapılmaması halinde, talep yapılmamış sayılacaktır.⁶² Gereğede de “...talebinin noter aracılığıyla yapılması zorunluluğu getirilmiştir” denilerek buna vurgu yapılmıştır.

Azınlık, noter aracılığıyla yönetim kuruluna yönelteceği genel kurulun toplantıya çağrılması talebinde, tıpkı eTTK m. 366’da belirtildiği gibi genel kurulun toplanmasını gerektiren sebepleri belirtmek ve toplanmasını istediği genel kurul gündemini de göstermek zorundadır

⁵⁸ Moroğlu, 2010, s. 240.

⁵⁹ Can, 2014, s. 77.

⁶⁰ TTK m. 411/3’ün gerekçesi şöyledir: “Uygulamada çağrı için yönetim kuruluna başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihi sorun yaratmakta, bu konu da mahkemenin izni yönünden sorun doğurmaktadır. Çünkü mahkemenin izin verebilmesi için yönetim kuruluna başvuru yolunun tüketilmiş olması gerekir. Ayrıca yönetim kurulunun cevap vermekte gecikmiş olması da mahkemenin izni bakımından önem taşır. Bu sebeple, Tasarıda çağrı ve gündeme madde konulması talebinin noter aracılığıyla yapılması zorunluluğu getirilmiştir.”

⁶¹ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 483, Can, 2014, s. 86.

⁶² Aynı yönde bkz. Narbay, 2006, s. 175; Şener, 2017, s. 470; Çamoğlu, çağrı sürecindeki sürelerin başlangıcının saptanması açısından talebin noter aracılığıyla yapılmasının zorunlu olduğunu belirtmektedir (Bkz. Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 483).

(TTK m. 411/1). Azınlığın sunmuş olduğu sebeplerin, genel kurul toplantısı yapılmasını gerektirip gerektirmediğine yönetim kurulu karar verecektir.⁶³

TTK'da belirtilen bu iki şartın eksiksiz olarak tamamlanması halinde, yönetim kurulu genel kurulun toplantıya çağrılması talebini kabul etmek mecburiyetinde değildir. Gerçekten de TTK, yönetim kuruluna, azınlık tarafından yapılan genel kurulu olağanüstü toplantıya davet talebini dilerse kabul, dilerse reddetme hakkı tanımıştır. Böylece eTTK m. 366 hükmü gereğince yönetim kurulu, azınlığın talebini kabul etmeye mecbur olmasına karşın⁶⁴, TTK yönetim kuruluna talebi reddetme imkânı getirmiştir.⁶⁵ Aşağıda azınlığın çağrı talebinin yönetim kurulu tarafından kabul veya reddedilmesi ihtimallerine göre ayrı ayrı değerlendirme yapılacaktır.

C- ÇAĞRI TALEBİNİN YÖNETİM KURULU TARAFINDAN KABULÜ

Kanunda yönetim kurulunun, azınlık tarafından yöneltilen talebe ilişkin karar vermesi için bir süre öngörülmüştür. TTK m. 412'nin birinci fıkrasının ilk cümlesinde "...isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde..." ibaresine yer vererek, yönetim kurulunun, azınlıktan gelen çağrı talebi hakkında en geç yedi işgünü içinde bir karar vermek zorunda olduğunu belirtmiştir.

TTK m. 411/4 hükmüne göre yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır. eTTK döneminde bu konuya ilişkin bir düzenleme bulunmadığından, uygulamada çağrı istemi çoğu kez yönetim kurulu tarafından kabul edilmekte fakat toplantı talebi çok uzun bir zaman sonra yerine getirilmekte ve çağrı ile hedeflenen yarar elde edilememekteydi.⁶⁶ Bu nedenle kanun koyucu uygulamada yaşanan bu eksikliği gidererek, çağrı talebinin yönetim kurulu tarafından kabulü halinde, genel kurul toplantısının çağrı talebinin kabul tarihinden itibaren kırk beş gün içinde yapılmasını düzenlemiştir.⁶⁷

⁶³ Narbay, 2006, s. 176; Can, 2014, s. 87.

⁶⁴ "Bu mecburiyet, azınlığın talebinin, kanuna ve esas sözleşmeye uygun ve kabul edilebilir gerektirici nedenlere dayanması durumunda söz konusu olabilir. Aksi takdirde talep, yönetim kurulu tarafından reddedilebilir" (Moroğlu, 2010, s. 242.); Aynı görüşte bkz. Yasaman, Hamdi, "Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması", Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Cilt I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s. 47.

⁶⁵ Can, 2014, s. 93.

⁶⁶ Bkz. TTK m. 411/4'ün gerekçesi.

⁶⁷ Narbay, 2006, s. 176.

Kırk beş günlük kesin sürenin başlangıcı, yönetim kurulunun azınlığın talebini kabul ettiğine yönelik kararını aldığı tarihtir.⁶⁸ Gerekçede de bu durum, “...Sürenin başlangıcını belirlemek sorun yaratmamalıdır. Yönetim kurulunun karar tarihi sürenin başlangıç tarihidir...” denilerek ifade edilmiştir.

Azınlığın talebini kabul eden yönetim kurulunun, genel kurul toplantısı yapılması için getirilen kırk beş günlük kesin süre içinde toplantının yapılamayacağına, henüz süre dolmadan anlaşılması halinde, çağrı yetkisinin azınlığa⁶⁹ geçeceği, diğer bir deyişle çağrının azınlık tarafından yapılacağı ifade edilmiştir (TTK m. 411/4).⁷⁰ TTK m. 414/1 hükmüne göre, genel kurul toplantısına, ilişkin çağrının, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce⁷¹ yapılması gereklidir. Hal böyle olunca toplantı tarihinden en az iki hafta önce çağrı ilanının yapılması için yeterli süre kalmamışsa, artık bu durumda çağrının azınlık tarafından yapılabileceği kabul edilmelidir.⁷²

D- ÇAĞRI YETKİSİNİN AZINLIĞA GEÇMESİ

Yönetim kurulu azınlık tarafından kendisine iletilen çağrı yapılması talebini kabul ettiği takdirde, genel kurulu en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırır (TTK m. 411/4). Burada azınlık hakkının gerçekleşmesi, diğer bir ifadeyle toplantının yapılması amaçlandığından, genel kurul toplantısı ilan edilmesine rağmen kırk beş gün içerisinde yapılmamış veya toplantıda nisap sağlanamamışsa bu süre işlemeye devam edecektir.⁷³ Çünkü TTK 411/4 maddesinde de belirtildiği üzere amaç, genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesidir.⁷⁴

⁶⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 483; Narbay, 2006, s. 177; Can, 2014, s. 88; Şener, 2017, s. 470.

⁶⁹ “Bazı yazarlar, TTK m. 411/4 hükmünde yer alan “aksi halde çağrı istem sahiplerince yapılır” ifadesi yerine “aksi halde çağrı azınlık tarafından yapılır” ifadesinin kullanılmasının daha yerinde olacağı görüşündedir” (Can, 2014, s. 94).

⁷⁰ Görmez, Onur, “HAAO’da TTK’daki Azınlık Haklarının Kullanılması Üzerine Bir İnceleme”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2017, s. 130; Can, 2014, s. 89.

⁷¹ Bu süre halka açık anonim ortaklıklar için üç haftadır. Zira Sermaye Piyasası Kanunu m. 29/1’e göre, halka açık ortaklıklarda genel kurul, toplantıya, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az üç hafta önce çağrılmalıdır.

⁷² “Çağrının azınlık tarafından yapılabilmesi için kırk beş günlük sürenin sonunu beklemeye gerek yoktur, 45 gün içerisinde toplantının yapılamayacağına anlaşılması yeterlidir. Çünkü TTK m. 414/1 uyarınca genel kurul, toplantısı çağrısının, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden sen az iki hafta önce yapılır” (Can, 2014, s. 89).

⁷³ Çamoğlu, 2012, s. 14; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 484.

⁷⁴ Can, 2014, s. 88; “İster ilanlı ister çağrısız bir genel kurul söz konusu olsun toplantının yapılmasından amaç nisabın sağlanıp toplantının icra olunmasıdır. Bu nedenle çağrı talebini kabul eden yönetim kurulunun toplantı takvimini ilk toplantıda nisabın sağlanamaması olasılığını düşünerek, TK 418. madde uyarınca nisapsız toplanacak ikinci toplantının da (imkân oranında) kırk beş günlük süreye sığacağı şekilde planlaması gerekir” (Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 484).

Genel kurul toplantısı kırk beş gün içerisinde yapılmaz veya yapılamaz ise bu durumda genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi, talepte bulunan azınlık pay sahiplerine geçer. Diğer bir deyişle, bu ihtimalde genel kurul toplantısına ilişkin çağrı, doğrudan azınlık tarafından yerine getirilecektir (TTK m.411/4).

Kırk beş günlük süre, yönetim kurulunun azınlığın çağrı talebini kabul ettiği tarihten itibaren işlemeye başlar.⁷⁵ TTK, sadece bu ihtimalde talepte bulunan azınlığa doğrudan genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi vermektedir. Diğer hallerde ise Kanun, azınlığa doğrudan genel kurulu doğrudan toplantıya çağırma yetkisi tanımamıştır.⁷⁶

Kanunda, talepte bulunan azınlığın doğrudan genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin nasıl kullanılacağı düzenlenmemiştir. Bu da, uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara ve bu sorunların nasıl aşılacağına ilişkin olarak öğretide farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kendigelen, mahkemenin verdiği bir yetkilendirme kararına dayanmayan bu çağrının diğer pay sahipleri ve (eğer toplantıya katılması gerekiyorsa) Bakanlık temsilcisi tarafından dikkate alınmaması ihtimalinden söz etmektedir.⁷⁷ *Çamoğlu*'na göre, çağrı yetkisi kanundan kaynaklanan bir yetki olduğu için, süreci kanıtlayan belgelerin başvuruya eklenmesi Bakanlık temsilcisi için yeterlidir. Bunun gibi diğer pay sahiplerinin bu konudaki tutumları, başka bir ifadeyle diğer pay sahiplerinin azınlıktan gelen genel kurulu çağrısını dikkate almayarak toplantıya katılmamaları nihayetinde bir toplantı yeter sayısı sorunu olarak ortaya çıkacak, bu sorun da TTK m. 418/1 hükmünde belirtildiği üzere en geç nisap aranmayan ikinci toplantıda çözülecektir.⁷⁸

Ayrıca genel kurulun, azınlık tarafından toplantıya çağırılması çoğu kere hâkim ortaklara ve yönetim kuruluna karşı bir girişim olarak algılandığı için azınlığın çağrı sürecinde şirket yönetiminden yardım görmesi ve şirket kayıtlarına ulaşabilmesi kolay olmayacaktır.⁷⁹ Ancak öğretide azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi, TK m. 411/4 gereği doğrudan kanundan doğan bir hak ve yetki olduğu göz önünde bulundurulduğunda, genel kurulun toplanabilmesi için yapılması gereken çağrı işlemlerinde yardımcı olmak yönetim kurulunun görevi

---

⁷⁵ Can, 2014, s. 88.

⁷⁶ Can, 2014, s. 88.

⁷⁷ Kendigelen, 2016, s. 312 dipnot 171.

⁷⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 484.

⁷⁹ “*Örneğin, azınlığın toplantıya katılanlar cetvelinin düzenlenmesi için pay defterine ve istisnai durumlarda da olsa şirketin ticari defter ve belgelerine ulaşma, toplantı yeri olarak şirket binalarından yararlanma gibi talepleri engellemelerle veya güçlüklerle karşılaşabilir.*” Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 484; Ulaş, Işıl, “Uygulamacı Gözü ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Bakış”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 23, S. 2, 2005, s. 196; Narbay, 2006, s. 177.

dâhilinde olduğu ve bu nedenle yönetim kurulunun, azınlığa yardımcı olmakla yükümlü olduğu haklı olarak vurgulanmıştır.⁸⁰

Genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi kendisine geçen azınlık, bu konuda TTK m. 412 kıyasen uygulanarak, mahkemeden gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağırma yetkisini yapmak üzere bir kayyım atmasını da talep edebilir.⁸¹

E- ÇAĞRI TALEBİNİN YÖNETİM KURULU TARAFINDAN REDDİ VE MAHKEMEYE BAŞVURU

Azınlığın genel kurulun toplantıya çağırılması talebinin yönetim kurulu tarafından reddedilebileceğine yukarıda değinmiştik. Yönetim kurulu, azınlığın talebinin, karar almak suretiyle açıkça reddedebileceği gibi örtülü olarak da reddedebilir. Ayrıca yönetim kurulunun talebe yedi iş günü içinde olumlu cevap vermemesi durumunda da, talep TTK'nın 412'nci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre reddedilmiş sayılmaktadır. Reddedilmiş sayılmaya ilişkin bu hüküm yeni kanun ile getirilen ve azınlığın çağrı hakkını daha etkin bir şekilde kullanması amacını taşıyan değişikliklerden bir tanesidir. Gerçekten de eTTK döneminde süreye ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığından, yönetim kurulunun toplanması ve karar alabilmesi için uygun süre geçmiş olması gerektiği vurgulanmıştır.⁸²

TTK'dan önceki dönemde talebin yönetim kurulu tarafından açık veya örtülü bir şekilde reddedilmesi halinde azınlığın denetçilere başvurması gerekmektedir. Çünkü eTTK'da, "*murakıplar zaruri ve müstacel sebepler çıktığı takdirde umumi heyeti fevkalade toplantıya davete mecburdurlar*" hükmü yer almaktaydı (eTTK m. 355). Bu madde nedeniyle azınlığın, genel kurulu toplantıya çağrı taleplerinin yönetim kurulu tarafından reddi halinde doğrudan mahkemeye başvurama hakkı bulunmamaktaydı. Azınlığın, mahkemeye başvurmadan önce denetçilere başvurması gerekmektedir (eTTK m. 367). TTK ile denetçi organ olmaktan çıkarılmış ve bunun sonucunda önceki kanun döneminde, uygulamada azınlık hakkının kullanılmasını zorlaştıran düzenleme kanun koyucu tarafından kabul edilmemiştir.

TTK'nın 412'nci maddesi genel kurulu toplantıya çağırmaya ilişkin azınlık talebinin, yönetim kurulunca reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde, talepte bulunan azınlık pay sahiplerine mahkemeye başvuru imkânı tanımaktadır. eTTK döneminde azınlığın mahkemeye başvurabilmesi için bir dava şartı olarak, azınlığın esas sermayenin yüzde onu oranındaki pay senetlerini muteber bir bankaya rehin olarak

⁸⁰ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 484.

⁸¹ Kendigelen, 2016, s. 312 dipnot 171; Ulaş, 2005, s. 196; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 485; Narbay, 2006, s. 177; Şener, 2017, s. 471.

⁸² "*Uygun süre kavramının fazla uzun olmaması gerekir. Çünkü olağanüstü genel kurul toplantısı talebi ve bu hususun kabul edilip edilmemesi söz konusudur. Doktrinde, bu sürenin bir ay olması gerektiğine dair teklifler mevcuttur*" (Birsell, 1970, s. 645).

tevdi etmesi gerekmektedir (eTTK m. 367/son, 356/4). Yeni kanun böyle bir koşul içermemektedir.

TTK m. 412'ye dayalı olarak mahkemeye başvuru yapılması halinde, husumetin anonim şirket tüzel kişiliğine yöneltilmesi gerekir. Diğer bir deyişle bu davada davacı, azınlık pay sahipleri, davalı ise şirket tüzel kişiliğidir.⁸³ Burada azınlığın başvuruda bulunacağı görevli ve yetkili mahkeme, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir (TTK m. 412).

Başvuru üzerine mahkeme, öncelikle davacı pay sahiplerinin, azınlık hakkı veren oranda paya sahip olup olmadıklarını ve daha önce noter aracılığıyla yönetim kuruluna yazılı ve gerekçeli başvuru yapıp yapmadığını inceleyecektir.⁸⁴ Mahkeme azınlığın talebini haklı bulursa, yani toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrışı yapmak üzere bir kayyım atar (TTK m. 412/1, c.2). Ayrıca mahkeme kararında, kayyımın, görevleri ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkileri de gösterilir (TTK m. 412/1, c.3).

eTTK m. 367'ye göre ise mahkeme, azınlık pay sahiplerinin talebi üzerine genel kurulu toplantıya davete kendilerini yetkili kılmaktaydı. 412'nci madde ile TTK, uygulamada karşılaşılan birçok soruna çözüm getirmiştir.⁸⁵

Mahkeme, azınlığın başvurusunu kural olarak dosya üzerinden karara bağlayacaktır ve zorunluluk olmadıkça duruşma yapmaksızın karar verecektir (TTK m. 412).⁸⁶ Ancak mahkeme, dosya içeriğine ve somut olayın niteliğine göre şirket yetkililerinin dinlenmesini gerekli görüyorsa duruşma açabilir.⁸⁷ Ancak bu halde mahkeme, duruşma yapılmasını gerektiren zorunlulukları da açıklamalıdır.⁸⁸

Son olarak TTK uyarınca, eTTK'nın 367'nci maddesinden farklı olarak mahkemenin vereceği karar, kesin olup, bu karara karşı istinaf ve temyiz yolu kapalıdır (TTK m. 412/1, son cümle).⁸⁹

⁸³ Moroğlu, 2010, s. 248; Yargıtay 11. HD. 21.10.2004, E. 2004/644, K. 2004/10101.

⁸⁴ Pulaşlı, 2018, s. 883.

⁸⁵ TTK'nın 412'inci maddesinin gerekçesi.

⁸⁶ Söz konusu hükümde yer alan "zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir" ifadesinin, taraf oluşturulması gerekliliğine yer vermemesi nedeniyle eksik olduğu hususunda bkz. Moroğlu, 2016, s. 230; Ulaş, 2005, s. 197.

⁸⁷ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 485.

⁸⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, 2014, s. 486.

⁸⁹ "Davacı vekili, TTK'nın 412. maddesi gereği genel kurulun toplantıya çağırılmasına izin verilmesine ve gerek görüldüğü takdirde şirkete kayyım atanmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir. 6102 sayılı TTK'nın 411 ve 412. maddeleri gereğince genel kurulun toplantıya çağırılmasına izin davası sonucunda mahkemece verilecek kararın kesin olması sebebiyle davacı vekilinin temyiz dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir." Yargıtay 11. HD., T. 01.3.2017, E. 2015/13226, K. 2017/1218.

SONUÇ

6102 sayılı Kanun ile azınlığın, genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep etme hakkını daha etkin bir şekilde kullanması sağlanmaya çalışılmış ve birçok noktada da başarıya ulaşılmıştır.

Azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep hakkı, gerçekte azınlık tarafından doğrudan kullanılabilen bir hak olmayıp, sadece bu konuda yönetim kurulundan talep hakkını içermektedir. Azınlık, talebinde genel kurul toplantısını gerektiren sebepleri belirtmekle yükümlüdür. Bu talebin şekli, önceki TTK'dan farklı olarak noter vasıtasıyla yapılmak zorundadır. Noter vasıtasıyla yapılması, geçerlilik şekli olup, başvurunun yapıp yapılmadığının ve başvurun ne zaman yapıldığı hususunun ispatını kolaylaştırmaktadır.

Azınlığın bu talebi üzerinde yönetim kurulu, yedi iş günü içerisinde kabul veya ret kararı verebilecektir. Yönetim kurulunun, talebi kabul etmesi üzerine genel kurul toplantısının yapılması için gerekli işlemleri yapma yükümlülüğü doğmaktadır. Ayrıca genel kurul toplantısının kırk beş gün içinde yapılması gerekmektedir. Bu düzenleme ile eTTK döneminde sık rastlanılan bir durum olan yönetim kurulunun azınlığın talebini kabul etmesine rağmen genel kurulu toplantıya çağırmasının önüne geçilmiştir.

Azınlığın talebi, yönetim kurulunca kabul edildikten sonra dahi çağrı yapma yetkisi azınlığa geçmemektedir, meğerki genel kurul toplantısı kırk beş gün içerisinde yapılmasın. Diğer bir deyişle yönetim kurulu, azınlığın talebini kabul etmesine rağmen genel kurul toplantısı kırk beş gün içinde yapılmaz ise, çağrı yetkisi talepte bulunan azınlığa geçecektir.

Yönetim kurulu, azınlığın talebini yerinde görmezse reddedebilir. Benzer bir şekilde yönetim kurulu yedi iş günü içinde olumlu bir yanıt vermez ise talep reddedilmiş sayılmaktadır. eTTK'da süreye ilişkin herhangi bir süre öngörülmediği için Yargıtay, yönetim kurulunun azınlığın talebine uygun bir sürede yanıt vermesi gerektiğini içtihat etmişti.

Talebin, yönetim kurulu tarafından açık bir şekilde reddedilmesi veya örtülü olarak reddedilmiş sayılması hallerinde, azınlık mahkemeye başvurma hakkına sahiptir. Bu durumda mahkeme, talebin şekli ve maddi şartlarını inceleyerek bir karar verecektir. Mahkeme, azınlığın başvurusunu kabul ettiği takdirde, genel kurulu toplantıya çağırarak üzere bir kayyım atayacaktır. Görüldüğü üzere genel kurulu toplantıya çağrı hakkı yine azınlığa geçmemektedir. Mahkemenin bu konuya ilişkin vereceği kararlar kesindir. Böylece konuya ilişkin olarak Yargıtay'ın içtihat yolu bizzat Kanun tarafından kapatılmış bulunmaktadır. Örneğin; eTTK dönemin de karşılaşılan mahkemenin başvuruyu kabul etmesi üzerine, Yargıtay'a gidilmesi halinde çağrı yetkisine ilişkin olarak yürütmenin durdurulması kararının verilip verilmeyeceği sorunu ortadan kalkmıştır.

Yine önceki TTK döneminde azınlığın başvurusu halinde, mahkemenin duruşma yaparak mı yoksa dosya üzerinden bir inceleme yaparak mı karar vereceği hususu tartışılmıştı. TTK bu konuyu da açıklığa kavuşturarak mahkemenin, zorunluluk olmadıkça dosya üzerinde inceleme yaparak karar vereceğini hüküm altına almıştır.

Böylece önceki Kanun döneminde azınlığın genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep etme hakkına ilişkin sorunlar 6102 sayılı Kanun tarafından giderilmeye çalışılmış, azınlığın bu hakkını etkin bir şekilde kullanması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Bahtiyar, Mehmet, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Dili ve İfadeleri Yönünden Değerlendirilmesi”, *Legal Hukuk Dergisi*, S. 31, 2005, ss. 2457-2464

Birsel, Mahmut T., “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, İmran Öktem’e Armağan, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970, ss. 620-659

Can, Mustafa Erdem, “Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri”, Ulusoy, Erol (ed.), *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, ss. 75-96

Çamoğlu, Ersin, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Kimler Çağırır?”, *Yargı Dünyası*, S. 204, 2012, ss. 11-18

Görmez, Onur, “HAAO’da TTK’daki Azınlık Haklarının Kullanılması Üzerine Bir İnceleme”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 2, 2017, s. 117-146

Helvacı, Mehmet, “Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1998, ss. 297-310

Kendigelen, Abuzer, *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Baskı, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016

Kırca, İsmail / Şehirali Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar, *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2013

Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Azınlık Paysahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması”, *Makaleler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, ss. 237-254

Moroğlu, Erdoğan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirmeler ve Öneriler*, 8. Baskı, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016

Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 8. Baskı, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017

Narbay, Şafak, “Türk Ticaret Kanununun Tasarısı’nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 7, 2006, ss. 168-181

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku I*, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014

Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020

Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. 1, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018

Şener, Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

Tekinalp, Ünal, “Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi”, Türk Ticaret Kanunu’nun 30. Yılı Semineri, İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul, 1988

Ulaş, Işıl, “Uygulamacı Gözü İle Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Bakış”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 23, S. 2, 2005, ss. 189-210

Ulusoy, Erol, “Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması”, Ulusoy, Erol (ed.), Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, ss. 15-45

Yasaman, Hamdi, “Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması”, Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Cilt I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, ss. 47-50